

Гудим Інга Володимирівна
 викладач кафедри загальноправових
 дисциплін юридичного факультету
 Дніпропетровського державного
 університету внутрішніх справ

ПОГЛИБЛЕНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОГО СУДУ З ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Останні 15 років в країнах всього світу спеціалізовані суди з питань інтелектуальної власності набувають масовості та як наслідок, мають високий показник ефективності. З імплементацією в національне законодавство "Угоди про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони", статті 41 Угоди ТРІПС, положень Директиви "Про забезпечення прав інтелектуальної власності" Європейського Парламенту та Ради №2004/48/ЄС від 29 квітня 2004 року, положень Директиви Ради 87/54/ЄЕС від 16 грудня 1986 р. про правову охорону типографій напівпровідникових виробів, положень Директиви 2001/84/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 вересня 2001 р. про право слідування на користь автора оригінального твору мистецтва, положень Конвенції про кіберзлочинність (Будапешт) від 23 листопада 2001 року (дата набуття чинності для України 01 січня 2006 року), положень Директиви 2014/26/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 р. про колективне управління авторським та суміжними правами та мультитериторіальне ліцензування прав на музичні твори з метою он-лайн використання на внутрішньому ринку та ін., потреба ефективного та адекватного юридичного захисту прав інтелектуальної власності і конкуренції стали великим поштовхом для створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності. Актуальним є те, що поглиблений аналіз аспектів функціонування новоствореного суду допоможе завчасно поставитися та зреагувати до розв'язання проблем на законодавчому та виконавчому рівні не гальмуючи роботи суду та одночасно, втрати довіри суспільства до новацій держави у створенні спеціалізованих судів як ефективних механізмів реалізації правосуддя.

Значну увагу у сфері захисту прав інтелектуальної власності приділяли такі науковці як І. М. Бенедисюк, І. І. Дахно, Ю. М. Капіца, А. Ю. Каштальян, А. С. Колісник, Л. П. Морозова, О. А. Підпригора, М. Ю. Потоцький, Б. І. Олійник, О. В. Ришкова, О. Д. Святоцький, В. Ю. Слободянюк, Є. В. Юркова та інші.

Нагальна потреба створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності потягла за собою чимало питань починаючи із назви новоствореного суду, та закінчуючи сферою поширення компетенції суду у спорах, де предметом розгляду виступає інтелектуальна власність. Постає цілком очевидне питання: Чому Вищий спеціалізований суд розглядає справи як суд першої інстанції?

Виходячи з норм нового Господарського процесуального кодексу України (ч.3 ст.26), у рамках цього ж Вищого суду буде створюватися апеляційна палата, яка матиме право переглядати в апеляційному порядку судові рішення, ухвалені Вищим судом з питань інтелектуальної власності. Проте, вимоги до суддів апеляційного суду є зовсім іншими, ніж до суддів першої інстанції. Та й не зовсім коректним буде, якщо судді одного суду переглядатимуть рішення своїх суддів колег того ж суду. Видається, що в цій ситуації можна буде говорити про наявність певних корупційних ризиків, пов'язаних хоча б із службовою залежністю всіх цих суддів від їх керівництва [6, с.118-125].

Поява нового спеціалізованого складу суду Згідно Закону України "Про судоустрій і статус суддів" передбачає, що суддею Вищого суду з питань інтелектуальної власності може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Вищому суді з питань інтелектуальної власності, а також відповідає одній із таких вимог:

- 1) має стаж роботи на посаді судді не менше трьох років;
- 2) має досвід професійної діяльності представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного) щонайменше п'ять років;
- 3) має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді у справах щодо захисту прав інтелектуальної власності щонайменше п'ять років;
- 4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1-3 цієї частини, щонайменше п'ять років [3].

Існуючим законодавством відносно сфери інтелектуальної власності не заборонено звертатися до висновку експерта, і навіть прямо передбачено порядок звернення до такого фахівця. Враховуючи

мету створення суду щодо якісного та оперативного розгляду справ, які раніше розглядалися судами різних інстанцій, можна стверджувати, що служитель феміди, який має сукупний стаж роботи на посаді судді не менше трьох років, знову ж таки поверне коло довготривалого розгляду справи звертаючись до судового експерта, що поставить під сумнів не тільки актуальність існування окремого суду у сфері інтелектуальної власності, а і довіри народу до суддівської компетенції.

Значний інтелектуальний науковий потенціал країни передбачає великий ріст патентоздатності, що потягне за собою збільшення спорів, до чого неодмінно потрібно готуватись. Наявність одного єдиного суду допоможе напрацювати сталу судову практику і може стати поштовхом для створення подібних спеціалізованих судів у інших галузях права, але до цього потрібно мати не тільки налагоджену систему законодавства, а і єдину практику розгляду судових спорів відносно інтелектуальної власності.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року №254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року № № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. №6. Ст.56
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
4. Про утворення вищого суду з питань інтелектуальної власності. *Указ Президента України*. №299/2017р. від 29.09.2017р. Електронний ресурс: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/299/2017>.
5. Про Вищий спеціалізований суд з питань інтелектуальної власності: Пояснювальна записка до Проекту Закону України. Додаток № 3. Електронний ресурс: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34>.
6. Посполітак В., Ханик-Посполітак Р. Основні конституційні новели судової реформи: чи все так добре? *Проблеми імплементації змін до Конституції України щодо правосуддя та статусу Конституційного Суду України*. Київ. 2017. С. 118-125.

Іщенко Марина Юрївна

викладач Економіко-правничого коледжу

Запорізького національного університету

Науковий керівник – д.ю.н., проф. Пальченкова В.М.

(Класичний приватний університет)

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЕ РОЗУМІННЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЧЕСТЬ ТА ГІДНІСТЬ

Сьогодні право людини на честь та гідність є категорією багатоаспектною. Вона слугує предметом пізнання більшості правових наук, філософії, психології, етики, педагогіки та, водночас, – «одиницею виміру» гуманності суспільства. Сучасна будова механізму публічної влади та системи регуляції суспільних відносин базується на засадах поваги до прав і свобод людини, серед яких право на повагу до честі та гідності – є одним із основоположних, нарівні з правом на життя, особисту недоторканість та безпеку, свободу слова, віросповідання та ін. На внутрішньодержавному рівні такі положення закріплені в нормах галузевого права та, насамперед, в Конституції. Так, уст. 3 Конституції України проголошено, що честь і гідність людини, поряд з її життям, здоров'ям, недоторканістю та безпекою визнаються найвищими соціальними цінностями, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1]. Також, основи сучасної правової регламентації означеного питання закладено в міжнародній системі захисту прав людини, створеній в минулому столітті за ініціативи ООН, зокрема, в нормах Загальної декларації прав людини, відповідно до яких, всі люди народжуються вільними й рівними в своїй гідності та правах (ст.1) [2]; а також в низці Міжнародних пактів про права людини (1966р.).

Сучасне доктринальне визначення та правове закріплення категорій честь та гідність є результатом як багатовікових досліджень видатних мислителів, філософів, так і практичних напрацювань юристів, державних діячів різних епох і країн. До того ж, усвідомлення світовою спільнотою – в контексті антропосоціогенезу – факту значущості людської істоти, закономірно мало наслідком визначення самої людини, як найбільш ціннісного елементу будь-яких соціальних явищ. Так, ще в античні часи Протагор висунув та обґрунтував ідею рівності всіх вільних людей. В поглядах таких мислителів, як Сократ, Платон, Арістотель простежується виокремлення людини, як особистості, автономної одиниці в межах суспільства, з належними їй природними правами й власними можливостями. Поняття